

Ein djørv ævisøga: Gongur tætt at privatlívinum hjá Janusi

Tað ber illa til at lýsa lívið hjá einum giftum manni, uttan at nevna viðurskiftini við konuna. Hanus Andreassen dugir væl at halda seg á markinum, tá hann lýsir trupla sambandið millum Janus og konuna áðrenn endaliga skilnaðin

JÓSTINUS EIDESGAARD

Í hesum døgum er næsta bindi í ævisøguni um Janus Djurhuus komið í bókabúðirnar. Hanus Andreassen hevur savnað saman og skrivað. Fyrra bindið kom út um hesa tíðina í fjør, eitt bind er eftir og feroingar eiga fyrstu ævisøguna, um ein av okkara stóru mentamonnum.

Úti í Fjallsgøtu í Havn í kjallaranum í sethúsum hevur Hanus Andreassen seinastu árin sitað og vígað tilfar, sum hann hevur savnað saman um Janus Djurhuus. Eitt rísa kann-ingararbeiði liggur aftanfyr í bæði bindini og hitt triðja, sum nú bert bíðar eftir av verða skrivað. Skrokkurin hevur longu tikið skap. Skrivstovan hjá Hanusi er rúmlig og sum hann sigur: «Tú tú hevur nógv skjól um hendur, tá er gott at hava borðpláss at leggja frá tær og ganga í millum.

Í dag er hósdagur, uttanfyri detta flikurnar niður á júst sovnaðu urtagarðar-

nar. Kavin er fastari og luftin kennist kaldari undir Fjalli. Her hevur sál Janusar, tó ósjónlig, sveimað seinastu árin og givið íblástur, meðan Hanus iðin innanfyri, hevur skrivað á telduna, bókin, sum í dag er útgivin. Hanus hevur skund, næsta avtalan er í útvarpinum og áhugin fyr í útgávuni er stórur.

Hvor yrking er havd á lofti

Arbeidshátturin við hesi bókini hevur verið tann sami, sum við fyrra bindinum. Talan er um eina bókmentliga ævisøgu, har eg havi roynt at viðgjørt skaldskapin hjá Janus Djurhuus gjølla. So at siga allar hansara yrkingar eru gjøgnumgongnar og summar er uttulkadar. Eg havi eisini roynt at gjørt eina neyva lýsing av skaldskapinum hjá Janus, sigur Hanus Andreassen, rithøvundur.

Eg havi eisini roynt at gera eina lýsing av tíðini, í tíðarskeiðnum, sum hetta bindið fevnir um. Annað bind fevnir um árin frá

1904-29 og hetta eru hansara bestu ár. Í hesum tíðarskeiði er munandi meira tilfar um Janus, enn í tíðarskeiðnum, fyrsta bindið fevnir um. Eg haldi vit kunnu siga, at Janus sjálvur kemur meira í fokus í hesum bindinum, vit koma nærri at honum.

Misljóð í hjúnarlagnum

Hanus Andreassen ger rættuliga fitt burtúr hjúnarlagnum millum Janus og Onnu. Hetta er heilt óvanligt í feroyskum bókmentum og støðum gongur hann nokk so nær. Vit eru ikki von við í Føroyum, at rett verður um so privat viðurskiptir, tá skrivað verður um fólk, sum hava livað í hesi öldini. Her er Hanus slóðbrótari. Tað ber ikki til at lýsa eitt menniskja og als ikki taka viðurskiptini við tæy, sum standa honum nærmast, við. Tá verður myndin skeiv og hóast tað minnir eitt sindur um dýnulyftari við hvørt, so dugir Hanus rættuliga væl at halda seg á markinum. Men vit fáa eitt sindur at vita um Janus og hansara kærleiksliv. Hann livdi ein stóran part av hjúnarlagnum í Danmark, meðan hon búið í Føroyum. Vit kunnu lesa um lívið hjá Janus og elskarinnum, og vit kunnu eisini lesa um ein lækna í Klaksvík, Sofus Djurhuus, sum hevur Annu sum hjákonu, ella hon hevur hann sum hjámann. Hann drekkur gift og doyri fyrri egnari hond í 1906.

Hanus viðger spennandi trýkantsdramaið millum hesi og hvussu hetta sæst aftur í yrkingunum.

Tað hevur verið rættuliga stríggj í hesum bindinum at seta mark á hvussu langt ein skal fara. Hetta kemst av at tilfar í hesuferð hevur verið munandi rúgvusmiklari. Eg havi ikki vilja verið kargur við lesaran og havi viljað givið honum so nógv sum eg haldi er ráðiligt. Men eg havi ansað væl eftir ikki at stoyta nakran núlivandi, sigur Hanus Andreassen.

Tey peningaligu viðurskiptini hjá Janusi havi eg ikki gjørt so nógv burtúr.

Janus í sínum borgarliga starvi sum sakførari

Janus átti ongantið pengar. Hann fekk eina ringa byrjan í lívinum, kom frá fátækum heimi og dugdi ikki at umgangast pengar. Hóast sakførari, so gjordist hann ongantið múgvandi maður, sigur Hanus Andreassen.

Sum sakførari var hann ein góður røðari. Hann var tað vit kalla fyr í eitt oratorískt begávili. Men sakføraravirki er eisini ein forrættning og tá so drykkjuskapur eisini var uppi í leikinum, so gekkst ikki væl við fjggjarviðurskiptum, sigur Hanus Andreassen.

Ein mynd av okkara landi

Nú hevur tú í so drúgvu tíð sitað og arbeitt við saman evni. Er tú ikki troyttur av Janusi?

Nei, tað kann eg ikki siga. Men eg vil heldur siga, at eg eri eitt sindur ótolin í løtuni. Mær leingist eftir at sleppa at skriva annað, eitt nú stuttsgur. Eg havi ongantið hitt Janus. Eg eri føddur í Skúvoy í 1942 og Janus doyri í 1948, ta var eg bert seks ára gamal. Men eg eri komin rættuliga væl at kenna hendan mann seinna árin. Tó vildi tað verið framliga arrogant at sagt, at eg kenni Janus til fullnar, sigur Hanus Andreassen.

Eg haldi, at bókini er ein spegilsmynd av okkara samfelag í dag. Hon kundi havi undirheitið „ætlan og orka hjá einum skaldi og

hansara tjóð.“ Bókin lýsir munin millum hvørji mál tú setir tær og hvat tú megnar, sigur Hanus Andreassen.

Janus Djurhuus var stundum ein sera beiskur maður. Men beiskleikin hevur ikki megnað at tikið hann av fótum. Hann kundi framvegis yrkja góðar yrkingar, hóast nógv stóð á, sigur Hanus Andreassen.

Hepnar myndir

Fyrsta bind og nú eisini næsta av ævisøguni hjá Janus Djurhuus eru mettaðar við forvitnisligum myndum. Hanus Andreassen er ikki farin um, har garður in er lagstur, hann hevur lagt doyðin at finna myndir, sum ikki hava verið á prenti áður og tað hevur eydnast í fleiri forur.

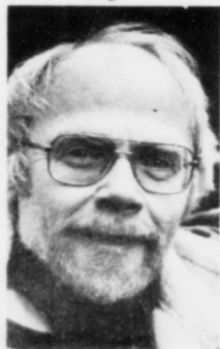
Myndirnar hjápa væl til, at seta liv yrkjarans í ein tíðarkarm og í seinasta bindinum eru 80 myndir, foto-myndir og teikningar.

Bókin er ein vitnisburður um, at lívið viðhvørt ikki stendur aftanfyr skaldskapin. Dømið um hetta er eitt nú kapitlið um, tá ið A.C. Evensen stillaði upp uttanflokka á vetri 1916 og somuleiðis frásøgnin um, tá ið Janus skuldi fara heim við Sæborg á jólam 1921, og tei mundu gingið bur tur. Palli í Vátutoft var skipari, og hansara frásøgn um ferðina er endurgivin í bókini. Seinast í bókini, tá greitt verður frá sakini móti

Janusi 1928/29 er dramatikkurin í hæddini. Hann verður dømdur, tí hann hann ikki hevur rætt til frá einum klienti og hann missir loyvi at virka sum sakførari næstu niggju árin.

Bókin um Janus er ikki bara ævisøgan um eitt óvanliga samansett menniskja. Hon fortelur nakað um grundtreitirnar hjá einum litlum fólki, sum skal royna at fóta sær politiskt og menniskjaliga.

Hanus Andreassen hevur sett sær fyr, at triðja og seinasta bind av ævisøguni um Janus Djurhuus skal koma út í 1997. Nær í 1997 er ikki ásett enn. Hestprent hevur sett og umbrotið bókin. Einarssprent hevur prentað og útgevri er Mentunargrunnur Studentafelagsins.

Hanus Andreassen

Janus og konan Anna